

Beauceronien rotukohtainen jalostuksen tavoiteohjelma

Hyväksytty rotua harrastavan yhdistyksen yleiskokouksessa 25.3.2006

Hyväksytty rotujärjestön yleiskokouksessa 18.11.2006

SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt 23.5.2007

SISÄLLYSLUETTELO

1. YHTEENVETO
2. RODUN TAUSTA
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA
4. NYKYTILANNE
 - 4.1 Populaation koko ja rakenne
 - 4.2 Luonne ja käyttöominaisuudet
 - 4.3 Terveys
 - 4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet
 - 4.3.2 Muut Suomessa rodulla todetut merkittävät sairaudet
 - 4.3.3 Yhteenveto rodulla muissa maissa tai kirjallisuudessa kuvatuista sairauksista
 - 4.4 Ulkomuoto
5. YHTEENVETO AIEMMAN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA STRATEGIA
 - 6.1 Visio
 - 6.2 Rotujärjestön tavoitteet
 - 6.3 Uhat ja mahdollisuudet
 - 6.4 Varautuminen ongelmiin
 - 6.5 Rotujärjestön strategia ja toimintasuunnitelma JTO:n toteuttamiseksi
7. TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISEN SEURANTA
8. LÄHTEET
9. LIITTEET

1. YHTEENVETO

- Beauceron on vanha, kookas, ranskalainen paimenkoirarotu, joka on viime vuosikymmeninä saavuttanut jalansijaa koiraharrastajien keskuudessa ja työkoirana ympäri maailmaa.
- Ensimmäiset beuceronit tuotiin Suomeen vuonna 1990, nykyään vuotuiset rekisteröintimäärät ovat tasoittuneet noin 50 pentuun vuodessa.
- Rodun kanta on säilynyt pienestä koostaan huolimatta melko hyvin terveenä ja elinvoimaisena, mutta jalostus pohjautuu edelleen suurelta osin ulkomaisen geeniaineksen varaan.
- Harrastustoiminta rodussa on viime vuosina lisääntynyt merkittävästi. Luonteensa ja käyttöominaisuuksiensa suhteen rotu soveltuu moniin eri harrastuslajeihin, mutta beuceron on myös luotettava perhekoira.
- Rotu on vilkas, toiminnanhaluinen ja ominaisuuksiensa vuoksi vaatii luotettavan, oikeudenmukaisen ja riittävän määrätietoisin omistajan tai ohjaajan.
- Keskeisimpänä yleisenä tavoitteena on ylläpitää rotua niin, että beuceronien luonne, rakenne ja ulkomuoto vastaavat rotumääritelmää ja terveys ja käyttöominaisuudet säilyvät mahdollisimman hyvinä. Rodun yhteiskuntakelpoisuus ja koirien jalostuksen eettiset periaatteet on huomioitava.
- Keskeisimpinä vaaratekijöinä rodun kannalta voidaan pitää geenipohjan kapenemista entisestään tai uusien sairauksien ilmestymistä rotuun. Tilanteeseen voi johtaa esim. yksittäisten koirien liikakäyttö tai yhdistelmien sukusiitosasteen nousu.

Tavoiteohjelmassa selvitetään rodun nykytilaa, asetetaan jalostukselle selkeät tavoitteet ja määritellään keinot, joilla tavoitteisiin pyritään. Tavoiteohjelma päivitetään viiden vuoden välein ja uusitaan kokonaisuudessaan 10 vuoden välein.

2. RODUN TAUSTA

Beauceron on ranskalainen rotu, joka on saanut nimensä Pariisin etelä- ja lounaispuolella sijaitsevan Beaucen tasankoalueen mukaan. Nimi beauceron tai Beaucen paimenkoira (Berger de Beauce) mainitaan ensimmäistä kertaa vuonna 1809 Rozierin maatalouden oppikirjassa "Cours d'agriculture". Hän kertoo kaikkialla Ranskassa esiintyvistä koirista, joka on vahva ja lujarakenteinen vahtikoira. Hän erotti kirjassaan kaksi paimenkoiratyypistä: Toinen näistä on hänen mukaansa soturityyppinen koira, joka on tarpeeksi nopea ja viisas ahdistelemaan susia ja hyökkäämään näiden kimppuun. Hän jatkoi kertomalla, miten rotu on korvaamaton metsäisissä ja vuoristoisissa maastoissa ja miten se pystyy vartioimaan öisin. Tämän lisäksi apotti Rozier kuvaili tasankomaiden koiraa, jota käytettiin apuna lauman päivittäisissä kuljetuksissa.

1800-luvun puolivälissä oli epäselvyyttä ranskalaisten paimenkoirarotujen varsinaisen olemuksen ja erojen tunnistamisessa. Eläinlääkäri Pierre Mègnin kirjoitti vuonna 1885 L'elevateur -lehdessä seuraavasti: "Meillä Ranskassa on kahdentyyppisiä paimenkoiria. Vanhempi, jolla on kaulansa ympärillä pidempää karvaa, joka on vähemmän siro, lyhempikarvainen, paksumpihäntäinen, väriltään musta, joskin päässä ja jaloissa on tulenpunaista. Toinen tyyppi tunnetaan paremmin Brien koirana, maakunnan mukaan, jossa se korvasi vanhemman tyypin." 1800-luvun lopussa joukko eläintieteilijöitä, eläinlääkäreitä ja rodun kasvattajia päättivät hyväksyä lyhytkarvaiset paimenkoirat beuceroneiksi (Berger de Beauce) ja pitkäkarvaiset briardeiksi (Berger de Brie).

Pariisin Maailmannäyttelyssä 1863 esitettiin 13 paimenkoiraa, joista valtaosa oli pystykorvaisia, turkeiltaan musta-punaisia ja tyypiltään epäyteneväisiä. Tilaisuutta voidaan pitää rodun ensimmäisenä virallisena esiintymisenä. Ensimmäinen rekisteröity beauceron oli narttu Bergere de la Chapelle, LOF 2339, vuonna 1893. Ranskan Beauceronyhdistys "Club des Amis du Beauceron" perustettiin vuonna 1911, siihen asti beauceron kuului Ranskalaisten Paimenkoirien Yhdistykseen (Club français des chiens de berger), joka perustettiin jo 1860-luvulla. Ranskan Beauceronyhdistys onnistui 1900-luvun aikana vakiinnuttamaan rotutyypin.

1800-luvulla paimenkoirien oleellinen tehtävä vuoristoisilla laidunalueilla oli lauman suojeleminen ja vartiointi. Beuceronit myös kuljettivat laumaa paikasta toiseen ja kahden beuceronin kerrotaan riittäneen kolmesataapäisen lauman valvomiseen. Paimenkoirana sen ominaisuudet; valppaus, taistelunhalu, aloitteellisuus ja nopea äly yhdistettynä vankkaan rakenteeseen ja sisäsyntyiseen lauman vartioimiseen, tekivät siitä korvaamattoman apulaisen.

1900-luvulla maatalouden muuttuessa vuoristoisten luonnonlaidunten käyttö on vähentynyt ja laidunnus siirtynyt aidatuille peltoalueille. Beuceron on kuitenkin yksi viimeisiä rotuja, joita vielä käytetään paimenkoirana Ranskassa. Maailmansodissa beuceroneja palveli Ranskassa pelastuskoirina, viestikoirina, jäljestäjänä ja miinojenetsijänä. Beuceroneja on edelleen armeijan ja poliisilaitoksen tehtävissä ja vartiokoirina erityisesti Ranskassa ja Sveitsissä. Nykyään rotu tunnetaan useissa maissa myös monipuolisena harrastuskoirana kansallisissa ja kansainvälisissä palveluskoiralajeissa, tottelevaisuudessa, pelastuskoirana ja agilitykoirana. Kotimaassaan Ranskassa yleinen, rodunomainen laji beuceronille on Ringsport.

Suomessa beuceron tunnetaan ennen kaikkea perhekoirana, joita kuitenkin käytetään koko ajan aktiivisemmin eri harrastelajeissa. Varsinaisessa työkoirakäytössä esim. viranomaisten palveluksessa tai vartiokoirina beuceroneja on vielä hyvin vähän. Rotu on Suomessa melko uusi, koska ensimmäiset koirat tuotiin Suomeen 1990. Kiinnostus rotuun on viime vuosina kasvanut voimakkaasti etenkin palveluskoiraharrastajien keskuudessa. Myös näyttelytoiminta on aktiivista rodun yksilömäärään suhteutettuna.

Käyttötarkoituksen muutokset ovat muokanneet rotua jonkin verran. Rodun siirtyminen paimennustehtävistä vartio- ja työkoiraksi ei sinänsä ole edellyttänyt rodun muuttumista rakenteeltaan tai luonteeltaan toisenlaiseksi. Rodun alkuperäiset fyysiset ominaisuudet sopivat sinänsä hyvin myös työkoiralle. Vanhoihin kuviin ja kirjallisuuteen verrattuna beuceronin rotutyyppi, koko tai ulkomuoto eivät ole ratkaisevasti muuttuneet viime vuosikymmenten aikana. Ulkomuodosta on muokattu yhtenevämpää, mutta sen suhteen esiintyy edelleen hyvin suurta vaihtelua.

Paimennus- ja työkoirakäyttö on vuosisatojen ajan suosinut beuceronia, joka on luonteeltaan lauman ulkopuolisia kohtaan pidättyvä, omaa vahvan puolustusvietin ja on voimakkaasti laumasidonnainen. Soveltuvuus nyky-yhteiskuntaan on kuitenkin edellyttänyt jalostuksen suuntaamista niin, että liiallinen pidättyvyys vähenee ja tavoitena on avoin ja luoksepäästävä luonne. Samalla on kuitenkin alkanut ilmetä liiallista pehmeyttä ja rauhattomuutta, mikä ei ole toivottavaa. Alkuperäisen käyttötarkoituksen mukaiset luonteenpiirteet ovat edelleen olemassa, mikä on huomioitava rotua valitessa ja koiran koulutuksessa.

Rodun kanta Ranskan ulkopuolella, myös Suomessa, pohjautuu Ranskan sukulinjoihin, joten kanta eri maissa ei poikkea ominaisuuksiltaan kovin paljoa Ranskan kannasta. Vanhoja työkoiralinjoja on jonkin verran eriytynyt Ranskaan ja naapurimaihin, lähinnä Sveitsiin, Itävaltaan ja Espanjaan.

Ranskassa tehdään myös rotuunottoja, joilla vanhoja työkoiralinjoja saadaan mukaan rekisteröityyn kantaan. Le Bas Rouge – lehdessä julkaistun tilaston mukaan Ranskassa rekisteröitiin 1975 hieman yli 1500 beauceronia vuodessa. Rekisteröityjen koirien määrä kohosi vuoteen 1987 mennessä 4000 rekisteröinnin vuositasolle ja rekisteröintimäärä on pysynyt samalla tasolla myös viime vuosina. Rekisteröityjen beauceronien kannan kooksi Ranskassa on arvioitu noin 40 000 yksilöä.

3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA

Rotua harrastavana yhdistyksenä Suomessa toimii Suomen Beauceron ry. Yhdistys perustettiin 17.11.1991 Vantaalla. Yhdistyksen tehtäväksi määriteltiin puhtasrotuisten beauceronien kasvattamisen, jalostamisen ja kouluttamisen edistäminen ja ylläpitäminen. Beauceronien rotujärjestönä toimii Suomen Palveluskoiraliitto ry. Suomen Beauceron ry:llä oli vuonna 1999 126 jäsentä. Vuonna 2005 jäsenmäärä oli 130 kpl.

Yhdistyksen jalostustoimikunta ohjaa jalostusta keräämällä tietoa beauceroneista ja antaa pyydettyä myös käytännön neuvontaa.

Koko jalostusorganisaation rakenne muodostuu moniportaiseksi. Ohessa kuvataan esimerkkinä kaavio Pevisa-säännöistä poikkeavaan rekisteröintiin liittyvän poikkeusluvan käsittelystä:

Suomen Beauceron ry:n jalostustoimikunta → Suomen Beauceron ry:n hallitus → Suomen Palveluskoiraliiton jalostustoimikunta → Suomen Palveluskoiraliiton hallitus → Suomen Kennelliiton Jalostustieteellinen toimikunta.

4. NYKYTILANNE

4.1 Populaation koko ja rakenne

Kaikkiaan 1990-2005 välisenä aikana Suomessa rekisteröityjen koirien määrä on 624 yksilöä. Jos eliniäksi oletetaan 10 vuotta, elossa on hieman yli 500 beauceronia. Kannan koon ja rakenteen osalta tiedot pohjautuvat Kennelliiton rekisteritietoihin 7.11.2005.

VUOSI	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2002-2005
REKISTERÖINNIIT KPL	51	81	46	52	26	30	154
PENTUEITA KPL	6	11	6	7	4	4	21
TUONNIT KPL	8	4	2	1	4	4	11
KASVATTAJAT KPL	6	8	6	6	4	4	14
ISÄT YHTEENSÄ KPL	6	8	5	7	4	4	18
- JOISTA ISÄ TUONTI- TAI ULKOMAINEN	4	2	3	6	1	3	
EMÄT YHTEENSÄ KPL	6	10	6	7	4	4	17
- TUONTINARTTUJA EDELLISISTÄ	2	4	1	3	0	4	
TEHOLLINEN POPULAATIOKOKO	12	18	11	14	8	8	35
SUKUSIIITOSASTE %	1,19	1,62	0,71	0,82	0,58	0,93	

Sukusiitosaste oheisessa taulukossa on erittäin epäluotettava kuvaaja, koska se on laskettu vain 3. polveen saakka (Kennelliiton KoiraNet-ohjelma) ja vuotuinen pentumäärä on hyvin pieni. Käytännössä sukusiitosaste on jonkin verran korkeampi.

Rotu on yksilömäärältään pieni ja pentuja on syntynyt viime vuosina keskimäärin 51 yksilöä vuodessa. Tämän vuoksi tehollinen populaatiokoko on huono parametri koko rodun kannan geneettisen laajuuden tarkastelulle. Laskennassa käytetty tehollisen populaatiokoon kaava ei myöskään huomioi esim. jalostukseen käytettyjen koirien keskinäisiä sukulaisuussuhteita. Sen sijaan tehollinen populaatiokoko ilmaisee 2000-2005 väliseltä ajalta hyvin sen, että koirien käyttö jalostukseen on ollut monipuolista, koska tänä aikana tuotettuihin 154 yksilöön on siirtynyt 35 vanhemman perimä. 2002-2004 välisenä aikana vain kolmella uroksella ja kolmella nartulla on teetetty useampi kuin yksi pentue. Viime vuosien pentueet on listattuna oheiseen taulukkoon, josta ilmenee myös pentuekohtaiset sukusiitosasteet ja vuosittaiset sukusiitosasteiden keskiarvot. Myös 9. polveen saakka lasketut sukusiitosasteet ovat alhaisia.

Taulukko 2. Pentueet 2002-2005, sukusiitosasteet laskettu 9. polveen saakka				
ISÄ	EMÄ	pentuja kpl	sukusiitosas- te %	ka %
2002				
SACREBLEU´S GOLJAT	DOM-ANRICOSS PRALINE	6	0,80	1,52
R´LAURUS DES FUGUES DE SAINT ALBAN	TOMERAN RUUSU	9	1,52	
XERO DE L´AMOURAUDIERE	PUNASUKAN NOPSA	8	1,10	
PREMIER DES ASSIERS	RUOSTEPOSKEN BAIE SAUVAGE	7	0,83	
XERO DE L´AMOURAUDIERE	DOM-ANRICOSS PRINCESSE	7	4,21	
PUNASUKAN RUBEN	SPEEDY DE LA PLAINE DU TILLEUL	7	0,64	
2003				
ORTEGA DE PATURAL	RUOSTEPOSKEN ONDEE	4	0,61	1,39
KANNUSTASSUN OLIVER	PUNASUKAN PUNATULKKU	9	4,79	
YARI DE L´AMOURAUDIERE	XADY	9	0,09	
PLATOON DES ASSIERS	PAULETTE DE VAUDAGNE	4	1,04	
NORMEN ROBITO	RUOSTEPOSKEN AURORE	8	0,02	
ILTON DE LA SYLVE ENCHANTEE	SPEEDY DE LA PLAINE DU TILLEUL	7	0,51	
NOUBA DU PLA DE LA JASSE	PUNASUKAN PUNAPAUULA	10	1,66	
2004				
SACREBLEU´S GOLJAT	DOM-ANRICOSS PRALINE	7	0,80	1,63
VARGAS DU LAGIDE	PUNASUKAN UNI	6	0,19	
TOMERAN RALLI	PUNASUKAN RUSINA	8	2,32	
CRESONDAN BOB THE BUILDER	DOM-ANRICOSS PHAVORITE	1	3,50	
2005				
PUNASUKAN RUSKA	ONKS TOI UTELIAS	10	3,34	1,47
THEO DE LA VALLEE DES MARONNIERS	PUNASUKAN PUNATULKKU	8	0,0	
JERRY-BAROUK DE LA ROCHE SAINT SECR.	SPEEDY DE LA PLAINE DU TILLEUL	2	1,88	
YARI DE L´AMOURAUDIERE	YLHÄIS OPINELLI	6	0,19	

Koska kanta on pieni ja ensimmäiset beauceronit saapuivat maahan vasta noin 15 vuotta sitten, olemassa olevan koirakannan perinnöllisen laajuuden arviointi on suoritettava myös yksittäisten koirien ja yksittäisten sukulinjojen jalostuskäyttöä tarkastelemalla. Tavallisesti yhden yksilön liiallinen jalostuskäyttö voi muodostua ongelmaksi etenkin urosten käytön suhteen, mutta pienessä kannassa on syytä tarkastella myös narttujen pentumääriä.

Pentumääriä tarkastellaan suhteessa kannan kokoon. Pentumääriä suositellaan verrattavaksi yhden sukupolvenvälin, esim. 5 v aikana rekisteröityjen pentujen määrään. Yhden yksilön jälkeläistuotos ei saisi ylittää 5% osuutta rekisteröidyistä pennuista sukupolvenvälin aikana. Viimeisinä viitenä vuotena on rekisteröity keskimäärin 51 pentua vuodessa. Yksilömäärältään pienessä rodussa kuitenkin jo 2 normaalikokoista pentuetta ylittää tässä mielessä hyväksytyt jalostuskäytön rajan: (esim. 2 pentuetta à 7 pentua, 51 rekisteröintiä vuodessa → 14/255 eli 5,5%).

Taulukoihin on koottu 1990-2005 väliseltä ajalta kaikki urokset ja nartut, joiden jälkeläismäärä ylittää 7% viime vuosien sukupolvenvälin rekisteröintimäärästä. Suhteellinen osuus pentumääristä on ollut paljon suurempi rodun alkuvuosina kannan ja rekisteröintimäärien ollessa pienempiä. Tarkastelun helpottamiseksi syntymävuosi ja rekisterinumero ovat mukana.

Taulukko 3. UROSTEN JALOSTUSKÄYTTÖ suhteutettuna sukupolvenvälin rekisteröintimäärään, 255 yksilöä		
jälk. KPL	nimi	isä
% rek	rek.numero	emä
36	XERO DE L`AMOURAUDIERE	MATCHO DU RELAIS DES ECURIES
14,1%	FIN24476/99 B	SANDY DE L`AMOURAUDIERE
29	LOUPIOT DU PLESSIS SAINT LOUP	FLASH DU PLESSIS SAINT LOUP
11,4%	FIN40631/95 D	DROLESSE DU PLESSIS SAINT LOUP
29	VALLATTOMAN OBERON	JUDE DE CHATEAU ROCHER
11,4%	FIN38805/98 B	PUNASUKAN METKA
24	VARGAS DU LAGIDE	ROY DU LAGIDE
9,41%	FIN30199/98 B	SILENE DU LAGIDE
23	RUOSTEPOSKEN JEUNE PREMIER	MINOS DU TIENNE SAINT GILLES
9,02%	SF09100/92 ?	FABIOLA DES HABITS ROUGES
19	LORD MAJOR DE CHAMPREVAL	DEAN DES CHAMPS BRULES
7,45%	FIN41532/95 C	FIDELE DE CHAMPREVAL
19	ICONE BLEU DE LA NOE DU JARDIN	VANEAU DE LA BASTILLE FLEURIE
7,45%	DK03052/94 ?	BLUE BELL DE KERAMEZEC

Taulukon perusteella voidaan todeta, että varsinaisia jalostusmatadoreja ei uroksissa ole noussut esiin. Yksilömäärältään pienessä rodussa yksittäisten urosten käyttö voisi helposti olla vielä paljon laajempaa. Taulukko havainnollistaa kuitenkin hyvin vaaran, joka yksittäisten jalostusurosten liikakäytöstä pienen kannan rakenteelle voi aiheutua. Tämän vuoksi täytyy harkita, onko jatkossa tarpeen asettaa rajoituksia yksittäisten urosten jalostuskäytölle.

Taulukko 4. NARTTUJEN JALOSTUSKÄYTTÖ, suhteutettuna sukupolvenvälin rekisteröintimäärään, 255 yksilöä		
jälk. KPL	nimi	isä
% rek	rek.numero	emä
32	GERONTE DE LA NOE DU JARDIN	FEELING DE KERAMEZEK
12,6%	SF19599/92 B	ALZANNE DE LA NOE DU JARDIN
24	RUOSTEPOSKEN ONDEE	LOUSTIC DE LA HORDE DU POIS PERDU
9,41%	FIN44174/96 C	RUOSTEPOSKEN JE TAIME
23	FABIOLA DES HABITS ROUGES	CRESUS DES HABITS ROUGES
9,02%	SF21544/91 C	VINKA DES HABITS ROUGES
23	ENGIE DES ASSIERS	BRHUS DE GENEVAYSE
9,02%	SF25595/92 B	COUNGA DES ASSIERS
22	ONDINE DES ASSIERS	JODY DES ASSIERS
8,63%	FIN32361/98 A	LESLIE DES ASSIERS
22	RUOSTEPOSKEN ELYSEE	ADOUR DU PLESSIS SAINT LOUP
8,63%	SF06923/93 D	FABIOLA DES HABITS ROUGES
19	RUOSTEPOSKEN JOUBARBE	MINOS DU TIENNE SAINT GILLES
7,45%	SF09106/92 D	FABIOLA DES HABITS ROUGES
19	XADY	ROY DU LAGIDE
7,45%	FIN12381/99 A	SOPHIA DE L`ALLEE DES ROSES
18	RUOSTEPOSKEN JOLI A CRQUR	MINOS DU TIENNE SAINT GILLES
7,06%	SF09102/92 D	FABIOLA DES HABITS ROUGES

Nartuilla yksittäisten koirien käyttö ei yleensä muodostu ongelmaksi, koska yksi narttu ei voi tuottaa jälkeläisiä niin tehokkaasti kuin yksittäinen uros. Eniten käytettyjen narttujen osalta tilanne näyttää yksilötasolla hyvältä, mutta narttujen keskinäinen sukulaisuus huomioituna tilanne muuttuu. Yksi eniten käytetyistä nartuista (Fabiola des Habits Rouges) on myös useamman eniten käytetyn nartun ja yhden uroksen emänä. Laskettaessa mukaan myös tämän nartun vähemmän jalostukseen käytetyt tyttäret, sama narttu on emänä, emän emänä tai isän emänä 117 yksilölle. Tällä hetkellä tämän yksilön kolmannen – neljännen polven jälkeläiset ovat jalostusiässä, joten sukulaisuus ja sukulinjan keskimääräistä heikompi lonkkaterveys on erityisesti huomioitava jalostusvalinnoissa.

YHTEENVETO POPULAATION KOOSTA JA RAKENTEESTA

Yhteenvetona kannan rakenteen tarkastelusta voidaan sanoa, että pahat pullonkaulatilanteet jalostuksessa on toistaiseksi saatu vältettyä. Tärkeimpinä tekijöinä on ollut koirien monipuolinen käyttö jalostukseen, yksilötasolla pääosin kohtuulliset pentumäärät ja tuontikoirien ja ulkomaisten urosten laaja käyttö jalostukseen. Myös kannan säilyminen vapaana voimakkaasti jalostuskäyttöä rajoittavista sairauksista on ollut tärkeitä kannan geneettisen monimuotoisuuden turvaamiseksi. Tällä hetkellä näyttää kuitenkin siltä, että yksittäisten jalostusyksilöiden pentumäärää on jatkossa syytä rajoittaa.

Kannan rakennetta, yksittäisten koirien jalostuskäyttöä, sukusiitosastetta ja jalostuskäytön laajuutta tarkastellen keskeisimpänä Suomen kannan geneettistä rakennetta supistavana tekijänä on kannan pieni koko. Kannan pienuus nostaa yksittäisten jalostuskoirien suhteellisen pentutuotoksen korkeaksi jo muutamalla pentueella. Tällöin on suuri vaara, että jonkin jalostusmatadorin periyttämä piilevä sairaus tai muu haitallinen ominaisuus leviää laajalle koirakantaan. Myös geneettinen muuntelu vähenee, kun jalostukseen käytettävien yksilöiden lukumäärä on pieni. Tilannetta pahentaa se, että monet populaation jalostusyksilöt ovat sukua keskenään yleensä jo lähisukupolvien kesken. Kannan pienen koon takia on selvää, ettei rotua voida jalostaa suljettuna populaationa, vaan geeniaineksen jatkuva täydentäminen ulkomailta on rodulle elintärkeää.

Tuontikoirien ja ulkomaisten urosten käytön suhteen yhtenä ongelmana on ulkomailla yleinen ja suosittu linjasiitos, mikä nostaa monien ulkomaisten koirien sukusiitosasteen usein 10-15 % seudulle. Sukusiitos on yleisintä sellaisten taustalla olevien hyvien jalostusyksilöiden ja sukulinjojen suhteen, joita tavataan kauttaaltaan koko kannassa sekä Suomessa että Ranskassa. Tämän vuoksi suunnitellun yhdistelmän sukusiitosaste tulisi tarkistaa hyvin pitkälle, mieluiten 9. polveen saakka. Sukusiitosaste ei saisi nousta koskaan yli 6,25%.

Eräänä kannan geneettiseen laajuuteen vaikuttavana tekijänä on mainittava viimeaikaiset yritykset eriyttää Suomen kantaa "käyttö"- ja "näyttelylinjoihin". Rodun kotimaassa Ranskassa rotu ei ole eriytynyt käyttötarkoituksen mukaan. Ranskan erikoisnäyttelyssä vaaditaan myös näyttöä koiran käyttöominaisuuksista. Suomen kannassakaan ei ole minkäänlaista perustetta jaotteluun. Toivottavaa on, ettei sukulinjoja aleta keinotekoisesti jakaa eri linjoihin, koska rodun jalostuksen kannalta se johtaisi kestävämpään tilanteeseen. Nykyinen muotovalion arvoon vaadittava avoimen luokan koulutustunnus palveluskoirakokeesta kannattaa säilyttää myös tämän riskin vähentämiseksi.

4.2 Luonne ja käyttöominaisuudet

LUONNE

Rotumääritelmä (LIITE 3.) kuvaa beauceronin luonteen lyhyesti: "Luoksepäästävä ja peloton, ystävällinen ja rohkea. Ilme on avoin, ei koskaan vihainen, pelokas eikä levoton. Hylkäävät virheet: Vihaisuus tai sairaalloiset piirteet, aggressiivisuus tai voimakas arkuus."

Lähes kaikki beauceronit Suomessa ovat yksityisihmisten kotikoiria. Hyvin suuri osa näistä koirista on samalla mukana harrastuskoirina palvelus- tai pelastuskoiratoiminnassa, agilitiivissä ja muissa harrastelajeissa ja joiden luonneominaisuuksia hyödynnetään aktiivisesti. Harrastustoiminta kattaa kuitenkin vain pienen osan koiran kanssa vietetystä ajasta. Näin ollen lähtökohtana on pidettävä sitä, että beauceron on kaikissa arkielämän tilanteissa luotettava ja nyky-yhteiskunnan vaatimuksiin luonteensa puolesta soveltuva koira.

Rodun luonnetta tarkastellessa täytyy huomioida rodun vuosisatoja vanha historia ja käyttötarkoitus. Beauceron ei ole ollut pelkästään laumaa ajava paimen, vaan myös laumaa vartioiva ja suojeleva koira. Leimaa antavaa on rodun aiemmalle käyttötarkoitukselle tyypillinen vartiointi- ja puolustushalu. Taustasta johtuu myös etenkin nuorella tai kokemattomalla yksilöllä havaittava pidättyvyys oman lauman ulkopuolisia jäseniä kohtaan. Koska paimennus- ja vartiointitehtäviin tarvittavat ominaisuudet ovat olleet keskeisin jalostusperuste vuosisatojen ajan ja niihin on pyritty sekä karsinnan että valinnan menetelmin, ei näitä ominaisuuksia pystytä kovin paljoa muuttamaan muutaman sukupolven aikana. Kaikkea ei olisi syytäkään muuttaa, koska niissä olisi paljon tarpeellisia aineksia nykypäivän käyttökoirillekin.

Beauceron on luonteeltaan vilkas ja toiminnanhaluinen, kuten ennenkin. Beauceron on kohtuullisen helposti koulutettavissa moniin eri harrastelajeihin. Koulutusmenetelmät ja oppimiseen motivointi eivät välttämättä ole yhtä helppoja tai kaavamaisesti toteutettavissa kuin muille paimenkoiraroduille. Tämän vuoksi rotu usein koetaan vaativana tai hankalana kouluttaa. Rotuun on toivottu voimakkaampaa saalisviettisyttä ennenkaikkea koulutettavuuden helpottamiseksi. Toiseksi ongelmaksi on koettu puolustusvietin voimakkuus. Beauceronien puolustustaipumus ei ole yliampuvaa, mutta se on reaktionä usein ensisijainen muihin reaktiotapoihin nähden. Vasta kokemus, varmuus ja ennenkaikkea turvallisuudentunne luottamuksesta ohjaajaan muuttaa tätä järjestystä. Henkisesti kuormittavissa tai ristiriitaisissa tilanteissa beauceroneille luonteenomaista on ensisijaisesti oman lauman (ohjaaja, omistaja, perheenjäsenet) turvallisuudesta huolehtiminen. Tällöin saalisvietin kautta kouluttaminen estyy ja jos koiraa pyritään kuormittamaan lisää, se itsekin puolustautuu. Voimakkain ristiriita syntyy, jos kuormituksen aiheuttaa ohjaaja itse.

Paimenkoira on aikoinaan saanut työhönsä selvät ohjeet paimenelta ja edelleen beauceron on koira, joka tarvitsee luotettavan, oikeudenmukaisen ja riittävän vahvan ohjaajan. Varsinkin vahvan puolustustaipumuksen omaavilla koirilla ohjaajan toiminnan merkitys korostuu. Kun ohjaajan ja koiran välillä on luottamuksellinen suhde, puolustusviettinen beauceron on rauhallinen ja vahvahermoinen ja puolustusvietistä syntyy voimavara koulutukseenkin, vaikka puolustuskykyä ei koskaan tarvittaisi.

Monien aktiiviharrastajien toivoma voimakkaampi saalisviettisyys on hankala asia ottaa ainakaan ensisijaiseksi jalostustavoitteeksi. Puutteelliseksi koettu saalivietti ei välttämättä ole todellista, vaan saaliskäyttäytyminen peittyi puolustuskäytöksen alle nuoren iän takia ilmenevän epävarmuuden tai koulutuksen aiheuttaman paineen vuoksi. Voimakas saalivietti myös helposti sekoittuu rauhattomuuteen tai "ylivilkkauteen", joten jos sitä korostetaan jalostuksessa liiaksi, on vaarana hermorakenteen heikkeneminen.

Voimakas puolustushalu saattaa olla nyky-yhteiskunnassa kotikoirallakin ongelma, jos se ilmenee haitallisena terävyytenä. Terävyys on joillakin beauceroneilla kenties eniten päivittäisessä elämässä huomiota vaativa ominaisuus. Yksittäisiä ihmiseen kohdistuneita purematapauksia on tavattu. Tärkeätä on, että purematapauksia ei peitellä tai salata ja niihin johtaneet syyt selvitetään avoimesti. Tällä hetkellä yksittäistä luonteeseen tai käyttäytymiseen liittyvää syytä puremiin ei ole ollut.

Vaihtelu luonneominaisuuksien suhteen rodun sisällä on suurta. Harrastekäyttöön beauceronit soveltuvat luonteensa puolesta hyvin, mutta jokaisen yksilön ominaisuudet eivät sovellu jokaiseen lajiin. Oikea laji on parempi etsiä koirakohtaisesti vasta sen jälkeen, kun nähdään nuoren koiran ominaisuudet ja luonne. Rodussa esiintyy myös luonteeltaan hyvin pehmeitä yksilöitä, mikä on myös huomioitava koulutuksessa. Joitakin hyvin dominoivia uroksia on tavattu, mutta myös beauceronnarttu voi olla hyvin itsetietoinen ja sosiaalisesti hallitseva sekä ihmisten että perheen muiden koirien suhteen. Arkielämä beauceronien kanssa sujuu ongelmitta myös lapsiperheissä. Omien perheenjäsenten, etenkin lasten suhteen beauceron voi kuitenkin käyttäytyä voimakkaan suojelevasti ulkopuolisia kohtaan.

KÄYTTÖOMINAISUUDET

Beauceroneilla on kilpailuoikeus kansallisissa ja FCI:n kansainvälisissä palveluskoirakokeissa.

Käyttövalion arvo (FIN KVA): Edellytyksenä on 3 kpl ylimmän luokan 1. palkintoa tai vähintään arvosana "erittäin hyvä", joka on vähintään 90% kokeen maksimipistemäärästä, samasta palvelus- tai pelastuskoirakoelajista (IPOR). Tulosten pitää olla vähintään kahden eri kalenterivuoden ajalta ja vähintään kahdelta eri tuomarilta. Koiralla täytyy lisäksi olla näyttelystä vähintään laatuarvostelun maininta "hyvä" vähintään 15 kk ikäisenä.

Rodunomaiseksi kokeeksi beauceronille on määritelty palveluskoirakoe (PK) tai pelastuskoirakoe (IPOR). (Rodunomainen koe = koe, jonka hyväksytysti suorittaneella koiralla on oikeus osallistua näyttelyssä käyttöluokkaan.)

Rodun harrastajien aktiivisuus eri palveluskoiralajeissa on noussut 2000-luvun aikana huomattavasti, ja useissa palveluskoiralajeissa on saavutettu voittajaluokan koulutustunnuksia. Edellisen viiden vuoden aikana rotuun on saatu yhteensä 6 valiotuloksen suorittanutta koiraa (2 kpl FIN KVA, 2 kpl FIN TVA ja 2 kpl FIN AVA). Kaksi KVA-arvon saanutta koiraa rodussa oli jo 1990-luvulta.

Viiden viime vuoden aikana kaikkiaan 55 beauceronia on suorittanut palveluskoirien käyttäytymiskokeen hyväksytysti. Tämä on 21,6% verrattuna samana aikana syntyneiden pentujen määrään, koska keskimäärin beauceroneja on rekisteröity 51 vuodessa. Koekäyntejä tarvittiin 55 koulutustunnuksen saamiseen yhteensä 72. Keskimääräinen käyttäytymiskokeen läpikäyminen on siis 76,4%. Tilastollisesti ajatellen siis yli viidesosa syntyvistä beauceroneista suorittaa käyttäytymiskokeen ja koesuorituksissa kolme koirakkoa neljästä läpäisee testin ensimmäisellä kerralla. Tulosta voidaan pitää uutta palveluskoirarotua ajatellen jo hyvänä.

Taulukko 5. Beauceronien koekäynnit vuosittain kokeeseen osallistumisen perusteella. Voittajaluokan tulokset eriteltyinä. Agilityn osalta tuloksen saaneet koirat luokitellut. Käyttäytymiskokeen osalta kokeen hyväksytysti suorittaneiden koirien määrä.						
LAJI	2005	2004	2003	2002	2001	Luokka
PAKK	12	10	9	14	10	PAKK1
TOKO	15	22	18	7	0	EVOI
	0	3	8	5	8	VOI
	57	60	52	31	37	YHT
PAJÄ	26	13	14	12	6	VOI
	40	27	30	28	20	YHT
PAHA	10	5	11	5	1	VOI
	17	16	14	24	15	YHT
PAEK	-	-	-	-	-	VOI
	2	-	-	-	-	YHT
PASU	-	-	-	-	-	VOI
	4	-	2	-	-	YHT
VEPE	-	-	-	-	-	VOI
	4	1	-	-	-	YHT
AGILITY	TULOS 13 KOIRALLA					III
	TULOS 18 KOIRALLA					II
	TULOS 32 KOIRALLA					I

TOKO on koekäyntien perusteella rodun suosituin laji, palveluskoiralajeista taas jälki ja haku. Uusiinkin lajeihin on beauceronin kanssa uskallettu lähteä ja esim. agility on jo vakiintunut beauceronien harrastuslajina. Laji on hyvin näkyvä ja lajia harrastavat aktiivisia. Yksittäisiä beauceroneja on osallistunut myös harvinaisempiin lajeihin, mm. vetohiihtoon. Pelastuskoiratoiminnassa on myös mukana useita beauceroneja.

LUONNETESTITULOKSET

Jalostustoimikunnan työohjeessa on määritelty rodulle ominainen tavoiteltava luonnetestiprofiili seuraavasti:

Toimintakyky	+2, suuri
Terävyys	+2, kohtuullinen ilman jäljellejäävää hyökkäyshalua
Puolustushalu	+2, suuri hillitty
Taistelunhalu	+3, suuri tai +2, kohtuullinen
Hermorakenne	+2, suhteellisen rauhallinen
Temperamentti	+3, vilkas
Kovuus	+3, kohtuullisen kova tai +1, hieman pehmeä
Luoksepäästävyys	+3, hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin
Laukauspelottomuus	+, laukausvarma, laukauskokematon tai paukkuärtyisä

Suomessa on luonnetestattu kaikkiaan 159 beauceronia, joista 68 on testattu vuosina 2000-2004. Viimeisen kahden vuoden aikana on testattu vain 26 yksilöä, joten testausaktiivisuus on ollut aktiivisimmillaan viime vuosikymmenen lopulla. Tällöin luonnetestin arvostus oli suurempi, koska 1990-luvulla luonnetesti tai käyttötulos olivat vaihtoehtoisia vaatimuksia muotovalion arvolle.

Beuceronit eivät yleensä saa luonnetestissä aivan huippupisteitä: Viimeisten kahden vuoden aikana testatuista 26 yksilöstä 21 sai hyväksytyt tulokset pistekeskiarvolla 150. Luonnetestien perusteella rodun ongelmana on pidetty pehmeyttä ja terävyyttä.

LUONNETESTIN SOVELTUVUUS RODULLE

Luonnetestin soveltuvuus viettirakenteeltaan puolustusvoittoiselle beauceronille on kyseenalainen varsinkin, jos kyseessä on lähinnä kotioiloissa elellyt perhekoira. Testitilanne paineistaa koiraa jo siinä, ettei omistaja reagoi koiran mielestä selvästi uhkaaviin asioihin millään tavalla. Jos omistajan ja koiran välinen suhde on toimiva ja kyseessä on vastuullinen omistaja, ei hänen beauceroninsa ole arkielämässäkään saanut ratkaista uhkaavaksi kokemiaan tilanteita itsenäisesti. Luonnetestissä koiran edellytetään toimivan itsenäisesti, vaikka omistaja on läsnä tilanteessa. Taistelutahdon mittana käytetty keppileikki vieraan ihmisen kanssa tai omistajankin kanssa vieraassa ympäristössä, on vartioivan paimenen toimintamallin kannalta ajatellen vieras. Koska turvallisuudesta huolehtiminen on rodulle ominainen, ensisijainen perustoiminta, se haittaa koko testisuoritusta ja ennenkaikkea hankaloittaa reaktioiden tulkintaa. Edellä mainituista syistä luonnetesteissä saatetaan saada hyvinkin virheellinen kuva beuceronien luonteesta. Testin eri osa-alueilla nämä seikat heikentävät toimintakykyä ja antavat koirasta todellista pehmeämmän vaikutelman. Ohjaajan poikkeavan käyttäytymisen aiheuttamasta ristiriitatilanteesta nouseva puolustuskäytös taas antaa koirasta todellista terävämmän vaikutelman.

Luonnetestaus on omistajalle mielenkiintoinen tapa saada koiransa käyttäytymisestä lisätietoa. Testin avulla voidaan myös havaita voimakkaat poikkeamat normaalikäytöksestä. Joitakin haitallisia luonneominaisuuksia, kuten arkuus tai paukkuarkuus, saadaan luotettavasti testattua. Yleisenä jalostuksellisenä kriteerinä luonnetestiä ei voida kuitenkaan käyttää. Yksittäisen koiran luonnetestitulokseen vaikuttavat perimän lisäksi niin monet sattumanvaraiset tekijät, että testin ennustearvo periytymisen suhteen on huono. Luonnetesteillä voidaan kuitenkin jonkin verran seurata, mihin suuntaan luonne rodussa on kehittymässä.

LUONNE- JA KÄYTTÖMINAISUUKSIEN HUOMIOINTI JALOSTUKSESSA

Luonne- ja käyttöominaisuuksien suhteen tärkeänä jalostuksellisenä kriteerinä tulisi huomioida rodunomaisen kokeen tulokset. Tällöin korostetaan ensisijaisesti koiran koulutettavuutta. Palveluskoirakokeen/-kokeita suorittanut koira on myös osoittanut laukauskestävyytensä ja käyttäytymiskokeessa yhteiskuntakelpoisuuden perusasiat. Koetulokset syntyvät pitkän koulutustyön tuloksena, mutta juuri sen vuoksi koetulos on varmempi näyttö koiran ominaisuuksista kuin esim. yksittäinen luonnetestitulokseksi. Paras tilanne tietenkin on, jos koira on käyttötulosten lisäksi suorittanut myös luonnetestin hyväksytysti. Luonnetestin osalta kokonaispistemäärä ei ole ratkaiseva, vaan eri osa-alueiden suoritus. Nykyisen luonnetestin kehittämiseen ja mahdollisiin uusiin luonnetesteihin (esim. Ruotsin MH-testi) suhtaudutaan myönteisesti.

4.3 Terveys

TERVEYSKYSELYN TULOKSET

Rodussa tehtiin terveystarkastus viimeksi keuhkokuumeella 2004. Kyselyssä kerättiin tietoa hyvin laajalti sellaisista sairauksista, jotka on monilla rodulla yleisesti todettu perinnöllisiksi. Kyselykaavake lähetettiin rotua harrastavan yhdistyksen lehden mukana, ja vastauksia saatiin yhteensä 64 koiran osalta. Kyselyhetken kannan mukaan verrattuna tietoa saatiin siis vain noin 11%:ta Suomessa syntyneistä koirista. Suurin osa vastauksista koski nuoria koiria, minkä vuoksi vastauksissa korostuivat nuorilla koirilla oireilevat sairaudet. Vanhuuden sairauksista ja oireista (esim. nivelrikko-oireet, kasvainsairaudet) tietoja ei kovin paljon saatu. Vastausten määrä myös vaihteli voimakkaasti kasvattajittain. Tilastollisia päätelmiä eri sairauksien esiintyvyydestä ei siis voida terveystarkastustulosten perusteella tehdä.

Terveystarkastuksen avulla voidaan kuitenkin saada jo varhaisessa vaiheessa tietoa uusista sairauksista rodussa. Samalla saadaan kerättyä kokemuksia siitä, mitkä sairaudet koetaan käytännössä ongelmallisiksi. Terveystarkastuksen sanallisessa osiossa ja mielipiteissä korostui pääosin omistajien tyytyväisyys koiriensä hyvään terveyteen. Keskeisimpänä huolenaiheena esille nousivat lonkkaniveldysplasia ja muut luustosairaudet.

Pentueiden keskimääräinen koko on ollut 7,5 pentua. Vieroitusiässä pentuja on ollut keskimäärin 6,8. Synnynnäisiä vikoja tai virheitä pennuissa on ollut hyvin vähän. Ihosairauksia rodussa on ilmennyt hyvin vähän, samoin maha- ja suolistosairauksia. Vatsalaukun kiertymä on myös hyvin harvinainen sairaus rodussa.

Tuki- ja liikuntaelinsairaudet omana ryhmänään korostuivat selvästi sekä sairaustapausten että omistajien kommenttien perusteella. Vastausten määrien perusteella korostui nivelten irtopalasairaus (osteokondroosi I. nivelen luu-rustoirtauma) ja lonkkanivelten dysplasia. Yksittäisiä synnynnäisiä nikamamuutoksia ja nikamien luusilloittumaa (spondyloosi) oli todettu. Nuorten koirien eutanasiaan johtaneina syinä esiintyi pelkästään dysplasia- ja selkämutooksia.

Sydän- ja hengitystiesairauksia, immunologisia sairauksia, elimellisiä toimintahäiriöitä (esim. sisäeriterauhasten toimintahäiriöt) ja hermostollisia sairauksia ei raportoitu lainkaan. Virtsatie- ja sukuelinsairauksien, kasvainsairauksien ja silmänsairauksien osalta sairastavuus oli vähäistä, eikä perinnöllisiä sairauksia ilmennyt.

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet

PEVISA-ohjelma on voimassa nykyisessä muodossaan 31.12.2007 asti. Jalostukseen käytettäviltä koirilta on kuvattava lonkka- ja kyynärnivelet. Lonkkaniveldysplasian raja-arvo rekisteröinnille on C. Kuvaushetkellä koiran tulee olla täyttänyt 12 kk. Tutkimustuloksen on oltava voimassa astutushetkellä. Tutkimus lonkkaniveldysplasian varalta on rekisteröinnin ehtona myös ulkolaisten jalostusurosten osalta.

LONKKANIVELDYSPLASIA

Lonkkaniveldysplasia on tunnetuin ja monella eri rodulla tavattu nivelten kehitykseen liittyvä sairaus. Sairauden suuri merkitys perustuu siihen, että lonkkanivel on takaraajan toiminnan kannalta keskeisen tärkeä nivel. Kaikkien muiden sekä etu- että takaraajan nivelten suhteen koira pystyy osittain kompensoimaan nivelessä olevaa toimintahäiriötä joustamalla enemmän muista nivelistä ja jäykistämällä viallinen nivel lihasten avulla. Eturaaja kiinnittyy koiran vartaloon pelkästään lihaksilla ja rakenne tuo sen takia joustoa raajan käyttöön. Jokainen askel, jonka koira ottaa, vaatii kuitenkin lonkkanivelen liikkumista. Tämän vuoksi lonkkanivelen dysplasia, siitä aiheutuva nivelruston vaurioituminen ja nivelrikko lonkkanivelessä, on paljon pahemmin koiraa rampauttava nivelsairaus, kuin vastaava nivelmuutos missä tahansa muussa nivelessä.

Lonkkaniveldysplasia on rodussa kohtuullisen yleinen sairaus. Lonkkanivelten dysplasia on hyvin tunnettu sairaus, ja sen suhteellisen korkean periytyvyysasteen vuoksi sitä voidaan jalostusvalinnoilla myös vastustaa. Lonkkaniveldysplasian periytyvyysasteeksi on eri tutkimuksissa määritelty lähteestä riippuen 30-50%. Beauceron ei rotuna ole ollut mukana tutkimuksissa, mutta periytyminen tuskin poikkeaa muilla roduilla todetusta.

Lonkkaniveldysplasia on polygeeninen ominaisuus, eli useat eri geeniparit yhdessä vaikuttavat sen ilmenemiseen yksilössä. Ympäristötekijöistä, jotka vaikuttavat yksilön ilmiäsuun voidaan mainita ainakin kasvuajan ruokinta ja liikunta. Useamman eri geeniparin vaikutus yhdessä ympäristötekijöiden kanssa aiheuttavat sairauden vastustukseen ongelmia, koska etukäteen ei voida kovin suurella varmuudella ennustaa yksilön periytymää lonkkaterveyttä pelkästään yhden yksilön oman ilmiäsuun perusteella. Koska saman pentueen eri yksilöt saavat geeninsä sattumanvaraisesti vanhemmiltaan, saattaa samassa pentueessakin olla lonkkaniveldysplasian suhteen sairaita ja terveitä yksilöitä. Lonkkaniveldysplasian suhteen on selvää, ettei vastustuksessa päästä toivottuun tulokseen, jos lonkkaterveydeltään keskimäärin heikosta pentueesta käytetään yksittäistä tervettä yksilöä jalostukseen. Tilanne on sama tietenkin myös muiden polygeenisesti periytyvien sairauksien suhteen.

Tällä hetkellä näyttää kuitenkin siltä, että PEVISA-ohjelman mukainen D- ja E-lonkkaisten koirien karsinta jalostuksesta on tuottamassa tulosta.

vuosi	synt.	tutk.- %	A%	B%	C%	D%	E%	A+B %	C+D+E%	D+E %
1990- 2005	653	49,9	35,0	26,7	19,6	17,5	1,2	61,7	38,3	18,7
1990- 1999	373	53,1	30,3	22,2	24,7	21,2	1,5	52,5	47,5	22,7
2000- 2005	280	45,7	42,2	33,6	11,7	11,7	0,8	75,8	24,2	12,5

Taulukon perusteella voidaan todeta, että hieman yli puolet beauceroneista tutkitaan lonkkaniveldysplasian suhteen. Viiden viimeisen vuoden aikana rekisteröityjen osalta tutkittujen koirien osuus on vielä alle 50%, koska otoksessa on mukana vielä hyvin nuoria ikäluokkia. Tutkittujen osuus on korkea muihin PEVISA-ohjelmassa mukana oleviin palveluskoirarotuihin verrattuna. Tutkimustulosten perusteella viimeisten viiden vuoden aikana syntyneiden koirien lonkkanivelten terveys on huomattavasti parempi kuin 1990-luvulla. PEVISA-ohjelman mukaisen rajoituksen lisäksi tiedottaminen 1990-luvun heikosta tilanteesta on pakottanut kiinnittämään asiaan huomiota jalostusvalintoja tehtäessä.

Beauceron liittyi PEVISA-ohjelmaan 1996. PEVISA-ohjelmaan sisältyi aluksi kuvauspakko lonkkien ja kyynärnivelten osalta. Jalostuskäyttöä koskevaa rajoitusta ei tällöin ollut. Kuvaustulosten perusteella lonkkaniveldysplasia alkoi yleistyä 1990-luvun loppuvuosina voimakkaasti ja terveiden lonkkaniveltulosten (A+B) osuus oli parin ikäluokan osalta alle 50%. Koska lonkkanivelterveys oli heikkenemässä ja samalla useita D-lonkkaisia koiria oli käytetty jalostukseen kuvauspakon voimassaolon aikana, päätettiin PEVISA-ohjelmaan ehdottaa tiukennusta. Vuoden 2003 alusta alkaen PEVISA-ohjelma on karsinyt D- ja E-lonkkaiset koirat jalostuksesta.

Voimaan tullessaan vuonna 2003 nykyinen PEVISA-ohjelma karsi siis 22,7% kannasta jalostuskäytön ulkopuolelle. Tällä hetkellä karsiutuvien yksilöiden osuus on enää 12,5%. Rajoituksen vaikutus kannan geneettiseen laajuuteen ei siis nykytilanteessa ole enää suuri. Kannan geneettisen laajuuden kannalta tärkeintä olisikin, että tervelonkkaisia koiria käytettäisiin jalostukseen mahdollisimman monipuolisesti.

Suhteellisen hyvä lonkkaterveystilanne on kotimaisessa kannassa vielä melko tuore ilmiö. Ulkomailta ei ole saatavissa yhtä kattavaa ja luotettavaa tietoa, joten terveystilanne voi lonkkaniveldysplasiankin osalta muuttua muutamassa vuodessa. Jalostusrajoituksen poistaminen ei siis nykytilanteessa tule kyseeseen. Rajoituksen voimassaolo motivoi kasvattajia myös kiinnittämään huomiota ulkomailta tuotavaan jalostusmateriaaliin lonkkaniveldysplasian suhteen. Tilanteessa, jolloin olisi erityinen syy käyttää jalostukseen D-lonkkaista koiraa, siihen on mahdollisuus erityislupamenettelyn kautta. Tällöin rotua harrastava yhdistys ja SPKL antavat Kennelliitolle lausuntonsa asiasta.

Tavoitteena on siis jatkaa lonkkaniveldysplasian seurantaa ja torjumista nykymuotoisen PEVISA-ohjelman avulla. Mahdollisimman suuri osa koirista tulisi lonkkakuvata, jolloin yksittäisen koiran geneettisen tason arviointia auttavat myös sen sukulaisten tulokset. Jalostukseen käytettävien yksilöiden sukulaisten, erityisesti pentuesisarusten, tulokset tulisi myös ottaa huomioon jalostusyksilöitä ja –yhdistelmiä suunniteltaessa. Myöhemmin rotu toivottavasti pääsee mukaan indeksilaskentaan ainakin lonkkaniveldysplasian osalta.

KYYNÄRNIVELDYSPLASIA

Kyynärniveldysplasian periytyvyyttä on muilla roduilla jonkin verran selvitelty, ja joillakin roduilla sen periytyvyysaste on ollut kohtuullisen korkea. Periytymisasetta koskevat arviot ovat keskimäärin hieman alhaisempia kuin lonkkaniveldysplasiolla. Kyynärniveldysplasia on myös polygeenisesti periytyvä. Kasvuajan ruokinta ja liikunta ovat myös keskeisimmät dysplasian ilmenemiseen vaikuttavat ympäristökijät. Kyynärvarren luiden pituuskasvuun vaikuttavat vammat kasvuiässä aiheuttavat myös samankaltaisia muutoksia kyynärniveliin. Vammojen yhteydessä muutokset ovat yleensä vain toispuoleisia, geenit vaikuttavat samoin molempiin jalkoihin.

Taulukko 7. Kyynärniveldysplasiatutkimusten tulokset prosenttiosuuksina rekisteröintivuoden perusteella.					
vuosi	synt.	tutk.-%	0	1	2
1990-2005	653	48,2	84,4 %	13,7 %	1,9 %
1990-1999	373	50,1	84,5 %	13,4 %	2,1 %
2000-2005	280	45,7	84,4 %	14,1 %	1,6 %

Kyynärnivelterveys on rodussa tällä hetkellä hyvä, eikä siinä ole tapahtunut muutoksia 5 viimeisen vuoden aikana. Suurin osa nivelistä on täysin terveitä (0) ja suurin osa muutoksista on ollut lieviä (1). Kohtalaisten muutosten (2) osuus on ollut hyvin pieni, eikä vakavia muutoksia (3) ole tavattu lainkaan.

Tällä hetkellä kyynärniveldysplasian suhteen on voimassa tutkimuspakko, eli käytännössä on keskitytty seuraamaan kyynärnivelterveyden kehittymistä. Jalostusrajoituksiin kyynärniveldysplasian osalta ei ole ollut tarvetta. Koska melko hyvä tilanne on jatkunut ennallaan viime vuosina, PEVISA-ohjelmaan ei ole tarpeen tehdä muutosta myöskään kyynärniveldysplasian suhteen. Tutkimusten jatkaminen on kuitenkin perusteltua tilanteen seuraamiseksi. Monen muun rodun osalta on nähty esimerkkejä siitä, että kun lonkkaniveldysplasiaan on kiinnitetty huomiota, kyynärniveldysplasian suhteen tilanne on saattanut nopeasti heiketä. Koska kyynärniveltutkimus on helppo suorittaa lonkkakuvausten yhteydessä, sen aiheuttamat lisäkustannukset koiran omistajalle ovat hyvin pienet.

Kyynärniveldysplasiaa ei rutiinimaisesti tutkita ulkomailla, esim. Ranskassa, joten ulkomaalaisilta uroksilta kyynärniveltutkimusta ei edellytetä pentujen rekisteröimiseksi. Tämän järjestelyn toteuttamiseksi rodulla on Kennelliitossa ns. pysyvä poikkeuslupa ulkomaisten urosten kyynärniveldysplasian tutkimisen suhteen. Näin ollen kyynärnivelten tutkimuspakko ei rajoita ulkomaisten koirien käyttöä jalostukseen.

4.3.2 Muut Suomessa rodulla todetut merkittävät sairaudet

Beauceroneilla, kuten muillakin roduilla, todetaan satunnaisesti synnynnäisiä nikamamuutoksia joko lonkkakuvausten tai muun röntgentutkimuksen yhteydessä sivulöydöksenä. Muutokset ovat tavallisimmin ns. välimuotoisia nikamia (transitionaalินิกamia), joihin voi joskus liittyä myös toiminnallinen ongelma. Selkävaivoja aiheuttavina tavataan yleensä viimeisen lannenikaman tai ristiluun kehityshäiriöitä, jolloin rakenne voi olla vino (ns. vinolantio) tai muuten epätasapainoinen (instabiili). Rakenteelliset poikkeavuudet altistavat spondyloosille, jossa poikkeavien tai asentovirheen takia rasittuvien nikamien välille syntyy luusiltoja. Spondyloosi voi olla myös kokonaan erillinen löydös ja suurin osa spondyloosilöydöksistä on oireettomia sivulöydöksiä.

Erilaiset selkäoireet ovat viime aikoina yleistyneet hyvin monessa rodussa, myös beauceroneilla. Rakenteelliset viat eivät välttämättä ole sen yleisempiä kuin aikaisemminkaan, mutta koirien nykyinen harrastuskäyttö on selälle rasittavaa. Tällöin rakenteelliset viat ja poikkeavuudet provosoituvat tehokkaammin esille ja niihin on alettu kiinnittää enemmän huomiota. Erityisesti agility on kookkaalle koiralle selän rasituksen osalta kaikista harrastelajeista omaa luokkaansa, mutta myös esim. suojelu lajina on selkää rasittavaa. Selkää kuormittavissa lajeissa tulisi erityisesti muistaa hyvän lihaskunnan, lämmittelyn ja lihashuollon merkitys myös luustovaivoilta suojaavina tekijöinä.

Osteokondroosi I. luu-rustoirtauma (osteochondrosis) on kasvuaikana nivelruston alla tapahtuvan luutumisen häiriö, jossa nivelruston alinten solukerrosten luutuminen ja normaali muodostuminen luukudokseksi kasvavan luun päässä estyy. Tilanne voi johtaa rustopalan irtoamiseen alla olevasta luusta, jolloin puhutaan nivelen irtopalasta (OCD I. osteochondrosis dissecans). Häiriön tarkkaa syytä ei tiedetä, mutta syyksi on esitetty ravitsemuksellisia tekijöitä, painorasiituksen ja liikunnan nivelrustoon aiheuttamaa traumaa ja perinnöllisiä tekijöitä. Osteokondroosin perinnöllisyys on myös kyetty osoittamaan. Kirjallisuuden mukaan sairautta esiintyy tyypillisesti kookkailla roduilla ja nopeakasvuimmilla urospennuilla. Rodussa on esiintynyt yksittäisiä osteokondroositapauksia olkanivelissä ja polvinivelissä, yleensä toispuoleisina ja enemmän narttupennuilla. Hoitoennuste on olkanivelten suhteen hyvä, mutta vaiva aiheuttaa ontumaoireita kasvuiässä melko pitkään.

Selkämuutosten ja osteokondroosin ilmenemistä rodussa on seurattava. Esiintyvyydestä kerätään jatkossakin lisätietoa ja perinnöllisyyden suhteen saadaan kenties lisää tutkimustietoa.

4.3.3 Yhteenveto rodulla muissa maissa tai kirjallisuudessa kuvatuista sairauksista

Tilastoitua tietoa rodun sairauksista muissa maissa on hyvin vähän saatavissa. Ranskassa ja muissakin Euroopan maissa lonkkaniveldysplasiaa tutkitaan röntgenkuvaamalla. Pääosin tutkitaan vain jalostukseen käytettäviä koiria. Lonkkaterveyden vertaaminen Suomen kantaan on hankalaa myös sen vuoksi, että arvostelutapa ja dysplasian arvioinnissa käytetty asteikko ovat erilaisia. Koska Suomen kanta pohjautuu suoraan tai muutaman sukupolven takaa lähes kokonaan Ranskan kantaan, sairaustilannekaan ei oletettavasti paljoo poikkea maiden välillä.

Luusto- ja nivelsairaudet ovat tavallisimpia sairauksia myös muiden maiden kannassa. Kirjallisuudesta löytyy melko vähän viittauksia muihin sairauksiin, jotka olisivat rodulle tyypillisiä tai selvästi perinnöllisiä. Beauceroneilta on kirjallisuuden mukaan kuitenkin tavattu useita erilaisia immunologisia ihosairauksia. Suurin osa raporteista koskee Pohjois-Amerikkaa, mutta myös Ranskaa koskevia raportteja löytyy. Sairauksista mainitaan dermatomyosiitti, epidermolysis bullosa ja systemic lupus erythematosus (SLE). Raportit ovat pääosin yksittäisiä, mutta ne kertovat, että rodulla voi olla perinnöllinen taipumus erilaisiin immunologisiin ihosairauksiin. Suomesta raportteja tällaisista ihosairauksista ei ole saatu ainakaan toistaiseksi.

4.4 Ulkomuoto

Suomen Kennelliitto on hyväksynyt nykyisen rotumääritelmän 28.4.2003 ja FCI 19.12.2001. (LIITE 3.)

Muotovalion arvon (FIN MVA) saavuttaakseen beauceronin on saatava näyttelyistä Suomessa kolme sertifikaattia kolmelta eri palkintotuomarilta. Vähintään yksi sertifikaateista on saatava yli 24 kk:n ikäisenä. Lisäksi koiralla on oltava suoritettuna koulutustunnus palvelus- tai pelastuskoirakokeiden (IPOR) toisesta (2.) luokasta.

Tärkeimpänä jalostuksellisenä tavoitteena ulkomuodon suhteen on ehdottomasti oltava rakenteen säilyttäminen liikuntakyvyn ja terveyden kannalta mahdollisimman hyvänä. Tämä on edellytys koiranjalostuksen eettisten perusteiden näkökulmasta, mutta myös koko rodun säilymisen kannalta. Sellaiset ulkomuodolliset ominaisuudet, jotka eivät ole terveyden kannalta keskeisiä, ovat vasta toissijaisia. Silti ne voivat olla hyvin leimaa antavia rodulle tyypillisen ulkonäön osalta. Esimerkkinä voidaan mainita esim. koiran väri, värimerkkien laatu tai karvan laatu. Sen takia tuleekin miettiä, mikä ulkomuotoon liittyvä, jalostettava ominaisuus on tärkeä koiran terveyden ja liikuntakyvyn, arkielämän tai harrastekäytön suhteen, mikä taas on puhtaasti ulkonäöllinen seikka.

Myös puhtaasti ulkonäköön liittyvät seikat täytyy ottaa huomioon, että beauceron myös jatkossa näyttäisi beauceronilta, ja että esim. näyttelyharrastus säilyy mielekkäänä. Terveysteen liittyviä rakenteellisia ominaisuuksia ne eivät kuitenkaan saa jalostusvalinnoissa ohittaa.

Ulkomuodon jalostamisen suhteen voidaan todeta, että rodun ulkomuoto keskimäärin vastaa hyvin rotumääritelmää. Yksilöiden välinen vaihtelu rodun sisällä on kuitenkin hyvin suurta eri ominaisuuksien suhteen. Vaikka rotutyypin on mukautunut yhtenevämmäksi, rotutyypin suhteen esiintyy suurta vaihtelua. Myös koon suhteen vaihtelu on suurta.

Rakenteellisesti koirista ei yleensä löydy suuria virheitä. Yhtenä melko yleisenä ongelmana, joka vaikuttaa myös terveyteen, voidaan pitää takajalkojen kulmauksia ja liikettä. Sivusta katsottuna takajalat eivät välttämättä ole kulmautuneet liikaa, mutta jalkojen samanaikainen ulkokierteisyys tai pihtikinttuisuus muuttaa jalkojen liikkeitä poikkeavaksi. Tällöin takajalkojen liikeradat menevät takaa ristiin ja jalkaa eteen viedessä jalka "meloo" sivulle. Takajalkojen liikeratojen tulisi olla yhdensuuntaiset. Rakennetta tulisi tarkastella etenkin koiran liikkuesssa, koska rodulla melko yleinen panardismi (takajalan ulkokierteisyys) vaikeuttaa arviointia koiran seistessä. Takajalkojen liian voimakas kulmautuminen laskee myös koiran selkälinjan kaarevaksi ja laskevaksi, rasittaen siten selkää.

Rotumääritelmä määrittelee takaraajan "sivulta ja takaa katsottuna täysin suoraksi". Sekä polvinivelten että kinnernivelten pitää silti olla sivulta katsottuna terveesti kulmautuneet; niveltä muodostavat luut eivät saa olla keskenään yhdensuuntaiset. Liian suora polvi- tai kinnernivel on erittäin altis vammautumiselle poikkeavan kuormituksen takia. Rotumääritelmään liittyy tässä liioittelun riski, joka on huomioitava.

Uudenlainen, melko hintelä, kevyt ja jalomuotoinen (ei maatiaismainen) rotutyypin on viime aikoina ollut yleistymässä. Rotutyypin "jaloutumiseen" liittyy usein myös muutos pään rakenteessa. Kokonaan puuttuva otsapenger, suippo kuono-osa ja otsapenkereen puuttuessa vinoon asentoon sijoittuvat silmät muuttavat ilmettä huomattavasti. Muutosta on perusteltu tiettyjen harrastelajien vaatimalla nopeudella ja ketteryydellä. Rotumääritelmän mukainen, vankka, kookas ja voimakas beauceron on kuitenkin myös nopea ja koostaan huolimatta ketterä koira. Sinänsä ei ole rodulle haitaksi, että esim. agilityyn valitaan pienikokoinen tai rotumääritelmän mukaan kevytrakenteinen yksilö. Jalostus ei saisi kuitenkaan eriytyä tuottamaan rotumääritelmästä poikkeavaa tyyppiä tiettyihin tarkoituksiin, niin että rotutyypin muuttuu.

Pohjavillan puutteellisuus on melko yleistä, mikä ei ole suotavaa käyttöominaisuuksien takia. Värytys ja värimerkit ovat valtavärinä esiintyvällä mustalla punaisin merkein yleensä hyvät, vaikka puutteitakin ilmenee. Harlekiineja on Suomessa melko vähän. Rotumääritelmän mukaan harlekiinilla tulisi olla mustaa pohjaväriä ja harmaita laikkuja noin puoliksi, joskus mustaa saa olla enemmän. Monilla harlekiinivärisillä harmaan osuus on kuitenkin hyvin vähäinen. Harlekiinivärykseltä tulisi edellyttää, että harmaata väriä on riittävästi. Ilman selkeitä värimerkkejä Merle-geeniä kantavia koiria on hankala erottaa valtaväristä ja vaarana on, että kantaan ilmestyy ilmiänsä valtavärisiä Merle-geenin kantajia. Molemmilta vanhemmilta perittyinä (homotsygoottina) Merle-geeni aiheuttaa kehityshäiriöitä ja alkiokuolemia.

Tällä hetkellä rodussa ei ilmene terveydellistä haittaa aiheuttavia tai koiran käyttöä haittaavia ulkomuodollisia ominaisuuksia. Muiden muassa edellä esitettyihin asioihin tulee kuitenkin kiinnittää huomiota koirien arvostelussa ja jalostusvalinnassa, että hyvä tilanne säilyisi. Beauceroneja käy näyttelyissä paljon rodun pieneen yksilömäärään nähden. Viime vuosina rotuun on kouluttautunut myös paljon uusia tuomareita. Tuomareiden arvostelulinjan yhtenäistäminen ja palautteen saaminen ulkomuototuomareilta olisi ulkomuodon jalostukselle hyödyllistä. Yhteistyö voitaisiin toteuttaa järjestämällä neuvottelu- ja koulutustilaisuuksia rotuyhdistyksen ja ulkomuototuomareiden kesken.

5. YHTEENVETO AIEMMAN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

Yleiset tavoitteet rodun terveyden, käyttöominaisuuksien, luonteen ja ulkomuodon suhteen voidaan todeta täyttyneen hyvin. Edellisen tavoiteohjelman laatimisen jälkeen myös PEVISA-ohjelmaa tiukennettiin heikentyneen lonkkaniveldysplasiatilanteen takia. Muutos on jo parantanut terveystilannetta nuorten ikäluokkien lonkkaterveyden osalta.

Käytännön toimenpiteiden voidaan muilta osin todeta täyttyneen, mutta jalostustarkastuksia ja jälkeläistarkastuksia ei ole toistaiseksi järjestetty.

Jalostustarkastuksista tulisi kehittää rodun jalostusta palveleva väline. Jalostustarkastuksia tulisi mieluiten järjestää 1-2 vuoden välein niin, että jokainen ikäluokka voitaisiin tarvittaessa jalostustarkastaa ennen niiden jalostuskäyttöä. Koiramäärältään ja jäsenmäärältään pienen yhdistyksen taloudelliset voimavarat ja henkilöresurssit ovat tällöin joka tapauksella koetuksella. Jos jalostustarkastustoiminta ei käynnistytyään ole jatkuvaa, kertaluonteisesta tapahtumasta voi olla jopa haittaa rodun jalostukselle, koska se lisää jalostusmatadorien esillennousun vaaraa pienessä rodussa.

Jalostustarkastuksissa ei voida kustannussyistä joka vuosi käyttää ranskalaista rodun erikoistuomaria. Erikoisnäyttelyn yhteydessä, esim. joka toinen tai kolmas vuosi, jalostustarkastus kannattaisi yhdistää erikoisnäyttelyn yhteyteen ja tällöin käyttää ranskalaista erikoistuomaria. Muina vuosina jalostustarkastus kannattaisi pitää päänäyttelyn, esim. Palveluskoiratapahtuman yhteydessä kotimaisin voimin. Tärkeintä olisi kerätä aluksi tietoa Suomen kannasta luonteen, rakenteen ja ulkomuodon osalta. Jalostustarkastuksesta voisi olla tarkoituksenmukaista muokata Suomen tarpeisiin ja voimavaroihin sopiva malli, jota voi muuttaa kokemusten mukaan. Kokeen voisi esim. jakaa myös osioihin, jolloin esim. rodunomainen koe tai puolustushalun testaus olisivat vapaaehtoisia.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA STRATEGIAT

6.1 Visio

Rotu on nyt pysyvästi vakiintunut Suomeen ja rekisteröinnit ovat tasoittuneet keskimäärin 50 pentuun vuodessa. Rotua ei Suomessa eikä muuallakaan maailmassa enää juurikaan käytetä alkuperäisiin paimennustehtäviin, mutta palveluskoirarotuna sekä työtehtävissä että harrastuskäytössä rotu todennäköisesti edelleen yleistyy. Erilaisten koiraharrastusten suosion kasvu ja uudet harrastuslajit todennäköisesti kasvattavat rodun kysyntää. Myös koirien rekisteröintimäärien kasvu kaupungistumisen edetessä lisää pentujen kysyntää, vaikka suurin kiinnostus kotikoiriksi kohdistuu tällä hetkellä pieniin rotuihin.

Kookkailla paimen- ja palveluskoiraroduilla on selvästi oma kannattajajoukkonsa, joiden keskuudessa monet erilaiset harrastuslajit ovat suosittuja. Osa näistä ihmisistä on hyvin rotuuskollisia, mutta osa myös etsii määrätietoisesti uutta tutustumisen arvoista rotua. Monien eri harrastuslajien suhteen koirien terveys, kolutettavuus, luonne- ja muut käyttöominaisuudet ratkaisevat rotuvalinnan. Varsinkin, jos johonkin rotuun on pahasti petytty, siirrytään helposti toiseen rotuun. Beauceronilla on hyvä maine melko terveenä rotuna. Kun eri lajeista saadaan tuloksia ja näkyvyyttä rodulle, kiinnostus rotua kohtaan kasvaa entisestään.

Rodun rekisteröintimäärien maltillinen kasvu olisi hyvä sikäli, että kannan koko saataisiin jalostuksellisesti turvallisemmalle tasolle. Kovin äkillinen ja voimakas pentukysyntä ei silti ole rodulle hyväksi, koska tuotettujen pentujen lukumäärän lisääminen samalla jalostusaineksella ei lisää kannan geneettistä laajutta. Voimakas kysyntä voi kuitenkin houkutella pentujen tuottamiseen hieman huonommistakin vanhemmista. Pentujen kysynnän kasvuun on sen vuoksi varauduttava myös rotuyhdistyksessä.

Rodun tämänhetkiset ominaisuudet soveltuvat nykyiseen käyttötarkoitukseen, kotikoiraksi ja harrastuskaveriksi tai myös työkoiraksi hyvin. Oman ryhmänsä muihin rotuihin verrattuna beauceron on ulkonäkönsä ja luonteensa suhteen selkeästi erottuva ja omaleimainen rotu. Nämä ominaispiirteet kannattaa säilyttää ja hyödyntää, eikä koettaa jalostaa beauceronista jonkin muun rodun kaltaista esim. käyttötarkoituksen tai valitun harrastuslajin perusteella.

6.2 Rotujärjestön tavoitteet

Keskeisimpänä yleisenä tavoitteena on ylläpitää rotua niin, että beauceronien luonne, rakenne ja ulkomuoto vastaavat rotumääritelmää ja terveys ja käyttöominaisuudet säilyvät mahdollisimman hyvinä. Rodun yhteiskuntakelpoisuus ja koirien jalostuksen eettiset periaatteet on huomioitava.

POPULAATION KOKONAISTILA JA RAKENNE

Perinnöllinen monimuotoisuus pyritään turvaamaan ennenkaikkea laajentamalla rodun jalostuspohjaa. Kannan koon kasvattaminen ei sinänsä takaa kannan geenipohjan laajuuden kasvua, mutta se lisää valinnanvaraa jalostusyksilöiden suhteen ja vähentää siten yksittäisten koirien liikakäytön riskiä. Yksittäisten yksilöiden liikakäyttöä jalostukseen vältetään ja erityisesti urosten käyttöä jalostukseen pyritään tasaamaan. Geenipohjan laajentamista ei voida kuitenkaan hyväksyä perusteluna heikkolaatuisten jalostuskoirien käytölle. Suomen kannan geenipohjan täydentämistä ulkomailta jatketaan, koska jalostus ei voi perustua pelkästään pienen kotimaan kannan varaan. Kannan jakautuminen erilaisiin tyyppeihin esim. käyttötarkoituksen mukaan pyritään estämään.

TERVEYS

Hyvä terveys on keskeinen tekijä rodun nykyisen käyttötarkoituksen kannalta, ja perusedellytys rodun jalostamisen suhteen. PEVISA-ohjelmaa jatketaan entisellään ja tavoitteena on, että lonkkaniveldysplasian esiintyvyys saadaan pysymään nykyisellä tasolla tai laskemaan entisestään. Kyynärniveldysplasian esiintyvyyttä seurataan PEVISA-ohjelman mukaisesti. Muiden sairauksien osalta kerätään lisää tietoa ja pyritään reagoimaan uusiin sairauksiin tarvittaessa nopeasti, ennen kuin ne leviävät laajalle koirakannassa. Yksittäisten sairauksien osalta ei kuitenkaan tarpeettomasti kavenneta jalostusmateriaalia.

LUONNE JA KÄYTTÖOMINAISUUDET

Tavoitteena on, että kokeisiin osallistuvien koirien osuus saataisiin selvästi kasvamaan. Koetulosten perusteella saadaan lisätietoa rodun ominaisuuksista ja myös rodulle lisää positiivista julkisuutta. Yhteiskuntakelpoisuus on luonteen suhteen perusvaatimus, mutta myös alkuperäisiä rodulle tyypillisiä luonne- ja käyttöominaisuuksia tulisi kunnioittaa ja säilyttää ne. Rodulle ominainen pidättyvyys pyritään erottamaan haitallisesta arkuudesta. Arkuus ja hermorakenteen puutteet pyritään jalostusvalinnassa kaikin keinoin karsimaan.

ULKOMUOTO

Keskeisimpänä tavoitteena on ulkomuodon säilyttäminen mahdollisimman hyvin rotumääritelmän mukaisena. Ulkomuodon suhteen korostetaan rakenteen säilyttämistä terveyden ja liikuntakyvyn kannalta optimaalisena. Näyttelyissä käymistä pyritään edistämään laatuarvostelua korostaen niin, että mahdollisimman monesta koirasta saataisiin arvio suhteessa rotumääritelmään. Kilpailullinen näkökulma on näyttelytoimintaa ajatellen toissijaista, mutta toimii joillekin koiranomistajille hyvänä kannustimena. Kahtiajakoa näyttelytoiminnan ja muun harrastustoiminnan välillä pyritään välttämään. Ulkomuototuomareiden tuntemusta rodusta pyritään kehittämään ja arvostelulinjaa yhtenäistämään.

6.3 Uhat ja mahdollisuudet

Keskeisimmiksi arvioidut tekijät jokaisesta osiosta on erotettu kursiivilla.
VAHVUUDET
<ul style="list-style-type: none">- <i>rotu on hyvin monipuolinen ja potentiaalinen harrastuskoirarotu, joka käyttöominaisuuksiensa, rakenteensa ja terveytensä puolesta soveltuu hyvin moniin eri lajeihin</i>- kasvattajilla on hyvin yhteyksiä ulkomaisiin kasvattajiin- <i>kannan geneettinen laajuus on saatu säilytettyä kohtuullisen hyvänä geeniaineksen tuonnin ja kohtuullisen monipuolisen jalostuskäytön avulla</i>- <i>luonteeltaan rotu soveltuu hyvin perhekoiraksi, täyttää nyky-yhteiskunnan vaatimukset ja myös luonne mahdollistaa monipuolisen harrastuskäytön</i>- rodun terveystilanne on säilynyt hyvänä ja uhkaava tilanne lonkkaniveldysplasian suhteen saatiin ajoissa hallintaan- muista roduista poikkeava, kiinnostusta herättävä ulkonäkö
HEIKKOUDET
<ul style="list-style-type: none">- <i>kanta on liian pieni ja lähes täysin riippuvainen geeniaineksen tuonnista ulkomailta</i>- rotuyhdistyksen jäsenmäärä, taloudelliset voimavarat ja henkilöstöresurssit eivät tahdo riittää kokeiden, koulutusten, näyttelyiden, julkaisutoiminnan jne. järjestämiseen ja yksittäiset aktiiviset jäsenet kuormittuvat liikaa
MAHDOLLISUUDET
<ul style="list-style-type: none">- <i>rodun markkinapotentiaali on hyvä erityisesti uudesta rodusta kiinnostuneiden aktiivisten harrastajien keskuudessa, rodulla on hyvä maine terveenä "vaihtoehtorotuna"</i>- kotimaisten koirien tasaisempi käyttö jalostukseen- yhteistyö muiden järjestöjen kanssa esim. tapahtumien järjestämisen suhteen- rodun tuominen paremmin esille näyttelyissä ja kokeissa lisäisi tunnettavuutta ja kiinnostusta rotuun
UHAT
<ul style="list-style-type: none">- <i>tavoiteohjelmaan sitoutuminen jää puutteelliseksi ja jalostustavoitteita ei saavuteta</i>- <i>pentujen kysynnän kasvu houkuttelee kasvattajia tinkimään jalostuskoirien laadusta ja tuottamaan pentuja kaupallisista syistä</i>- <i>yksittäisten jalostuskoirien liikakäyttö tuo koirakantaan yllättäen laajalle levinneen vakavan ongelman, esim. uuden sairauden</i>- <i>geenipohjan laajuus heikkenee yksittäisten koirien liikakäytön, kannan pienen koon tai kannan jakautumisen takia</i>- rotutyypin muuttuu ratkaisevasti esim. käyttötarkoituksen mukaan- kasvattajien keskinäinen yhteistyökyky puutteellista- sukusiitosasteiden nousu ulkomailla jatkuu, jolloin ulkomaisenkin geeniaineksen jalostuksellinen arvo heikkenee ja riski esim. sairauksien suhteen kasvaa- palveluskoiraharrastukset vaikeutuvat kaupunkialueilla, kysyntä laskee- <i>rotua ja sen ominaisuuksia ei tunneta riittävän hyvin, jolloin beauceron voi päätyä</i>

omistajalle, jolla ei ole riittäviä valmiuksia koiran ominaisuuksien suhteen
 - *liioittelu ulkomuotojalostuksessa tai jonkin käyttöominaisuuden suhteen aiheuttaa terveysongelman tai rodunomaisuus häviää*

6.4 Varautuminen ongelmiin

RISKI	SYY	VARAUTUMINEN, MITEN VÄLTETÄÄN	TOTEUTUESSAAN MERKITSEE
Pentujen kysyntä ylittää moninkertaisesti tarjonnan. Rodun taso heikkenee pentujen kaupallisen kasvatuksen myötä.	Palveluskoiraharrastajat menestyneet beauceroneilla, muista roduista siirrytään beauceroniin. Koiraharrastusten suosion kasvu jatkuu.	Tuotetaan lisää jalostusmateriaalia ulkomailta. Pyritään pitämään kaupallinen kasvatus kurissa tiedottamalla. Rajoitetaan säännöksillä yksittäisten koirien liikakäyttöä jalostukseen.	Käyttöominaisuuksien, terveyden, rakenteen ja luonteen heikkeneminen. Rodun jalostuksellinen taantuminen.
Pentujen kysyntä vähenee.	Kaupungistuminen suosii pieniä koirarotuja. Palveluskoiraharrastus kaupunkialueilla vaikeutuu.	Selvitetään soveltuvuutta uusiin harrastuslajeihin ja suuntaudutaan enemmän näyttelytoimintaan.	Kannan koon pienentyessä jalostus vaikeutuu tai loppuu, jos pennuille ei ole kysyntää.
Rodun terveys heikkenee, perinnölliset sairaudet lisääntyvät.	Sukusiitosasteen nousu, sairaiden yksilöiden tai kantajien käyttö jalostukseen.	Pidetään huolta geenipohjan laajuudesta ja sukusiitosaste alhaisena. Seurataan rodun terveydentilaa aktiivisesti. Keskustellaan esiintyvistä sairauksista avoimesti.	Terve jalostusmateriaali vähenee, geenipohja kapenee, jalostus vaikeutuu.
Käyttöominaisuuksien tai luonteen heikkeneminen.	Ominaisuuksia ei ole huomioitu jalostusvalinnoissa.	Ei pyritä muuttamaan rodulle tyypillisiä ominaisuuksia lyhytjänteisesti, kunnioitetaan rodun alkuperää.	Rodun käyttötarkoitus ja rodulle ominaiset piirteet muuttuvat. Jalostus vaikeutuu.
Jalostuspohja kapenee.	Sukusiitos, yksittäisten koirien liikakäyttö, kannan jakautuminen.	Pidetään sukusiitosaste alhaisena ja yksilöiden jalostuskäyttö tasaisena koko kannan laajuudelta. Tuodaan ulkomailta sukutaustaltaan kannasta poikkeavaa jalostusainesta.	Sukusiitosdegeneraatio, josta aiheutuu mm. sairauksia ja kuolleisuuden kasvua. Jalostus vaikeutuu tai käy mahdottomaksi.

6.5 Rotujärjestön strategia ja toimintasuunnitelma JTO:n toteuttamiseksi

KÄYTÄNNÖN TOIMENPITEET ASETETTUJEN JALOSTUSTAVOITTEIDEN SAAVUTTAMISEKSI.	TOIMENPITEIDEN AIKATAULU
<p>Jalostustoimikunnan työohje uusitaan ja lisätään seuraavat asiat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pentueen suurin sallittu sukusiitosaste 6,25% laskettuna 7. polveen. - Jalostusyksilöiden suurin sallittu jälkeläismäärä 20 Suomessa rekisteröityä pentua astutushetkellä yhden sukupolvenvälin eli 5 vuoden aikana. Viimeinen pentue hyväksytään kuitenkin kokonaisuudessaan. <p>Jos työohje ei ohjaa jalostusta toivotusti tavoiteohjelman ensimmäisellä viisivuotisjaksolla, harkitaan muutosten esittämistä PEVISA-ohjelmaan.</p>	<p>Heti. Uusitaan työohje tarvittavin osin 2006 tavoiteohjelman hyväksymisen yhteydessä.</p>
<p>Suunnitellaan jalostustarkastuksen sisältö ja toteutustapa ja aloitetaan jalostustarkastusten järjestäminen. Jatkossa jalostustarkastus osallistujamäärien mukaan 1-3 vuoden välein.</p>	<p>Ensimmäinen jalostustarkastus vuodelle 2007</p>
<p>Järjestetään rodun erikoisnäyttely osallistujamäärän mukaan 1-3 vuoden välein.</p>	<p>Seuraava vuonna 2007</p>
<p>PEVISA-ohjelmalle anotaan näillä näkymin jatkoa nykyisessä muodossaan myös 2008 alusta.</p>	<p>Voimassa 31.12.2007 asti.</p>
<p>Jalostukseen tarjolla olevista uroksista pidetään listaa ja listalle hankitaan lisää koiria tiedottamalla aiheesta jäsenjulkaisussa.</p>	<p>jatkuvaa</p>
<p>Kasvattajien välistä yhteistyötä pyritään lisäämään ja hyödyntämään kasvattajien yhteyksiä ulkomaille uuden jalostusmateriaalin saamiseksi maahan.</p>	<p>jatkuvaa</p>
<p>Järjestetään ulkomuototuomareiden koulutus- ja neuvottelupäivä yhteistyössä Palveluskoiraliiton kanssa.</p>	<p>Kerran viisivuotisjaksolla.</p>
<p>Uusitaan terveystarkastus 5 vuoden välein. Selvitetään, onko mahdollista tavoittaa myös ne koiranomistajat, jotka eivät ole rotuyhdistyksen jäseniä. Terveystarkastus myös rotuyhdistyksen Internet-sivuille.</p>	<p>Seuraavan kerran vuonna 2009</p>
<p>Jatketaan rodun terveystilanteen, käyttötulosten, luonnetesti- ja näyttelytulosten seurantaan, tilastointia ja julkaisemista jalostuksen tarpeisiin.</p>	<p>jatkuvaa</p>

7. TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISEN SEURANTA

Tavoiteohjelman toteutumista seurataan vuositasolla mm. tilastojen perusteella. Kattava yhteenveto tehdään viiden vuoden välein, jolloin vähintään ohjelman tilasto-osiot päivitetään. Tavoiteohjelma uusitaan kokonaisuudessaan kymmenen vuoden välein.

8. LÄHTEET

Brinker W, Piermattei D, Flo G. Handbook of small animal orthopedics & fracture treatment. 2nd edition, Saunders 1990.

Club des Amis du Beauceron. Ranskan rotujärjestön julkaisema lehti "Le Bas Rouge".

Gough A, Alison T. Breed predispositions to disease in dogs & cats. Blackwell Publishing 2004.

Morgan J, Stephens M. Radiographic diagnosis and control of canine hip dysplasia, 1st edition. Iowa State University Press 1988.

Morgan J, Wind A, Davidson A. Hereditary bone and joint diseases in the dog. Schlütersche, Hannover 2000.

Nelson R, Couto G. Small animal internal medicine, 2nd edition. Mosby 1998.

Scott D, Miller W, Griffin C. Muller & Kirk´s Small animal dermatology, 6th edition. Saunders 2001.

Suomen Beauceron Ry. Jalostuksen tavoiteohjelma beauceroneille 1996.

Suomen Beauceron Ry. Suomen rotuyhdistyksen julkaisu "Suomen Beauceron".

9. LIITTEET

LIITE 1. Suomen Beauceron Ry:n säännöt

LIITE 2. Suomen Beauceron Ry:n jalostustoimikunnan työohje

LIITE 3. Beauceronin rotumääritelmä